

«Šumska devojčica» budi se još u zoru, cvokoćući od hladnoće. Nema nikog da je privije uz sebe. Rezusi, a naročito šimpanze iz susednog kaveza, imaju prednost: članovi brojne porodice mogu se međusobno zagrejati svojim telima.

Vanja je sama. U njenom kavezu nema drugog mladunčeta, ili makar nekog džangrizavog, starijeg orangutana. Vanja nije znala zašto majka ćuti, ali miris koji je dopirao od njenog mlitavog tela bio je nepoznat i zastrašujući. Nikoga, i ništa – osim malo nabacane zemlje na betonu, nešto suve trave i jednog mrtvog panja.

Svaki novi dan počinje i završava isto kao prethodni: hrane i dokolice u izobilju, prijatelja niotkuda. Vanja uglavnom drema pod čkiljavim svetlom sijalice ili proučava lica onih nametljivaca koji drsko zaviruju u njen skromni prostor. Često viđa ženke Majmuna Koji Hodaju Uspravno, kako nose svoju mladunčad, i ta slika joj deluje nekako poznato, samo što ne može da se seti odakle.

Postepeno je i na njih prestala da obraća pažnju.

Ponekad se igra tako što ređa kamenčiće. Drugi put pronade zalutali sjajni omot od bombone i kroz njega gleda nebo.

Strašno joj je dosadno. Rado bi prešla u zeleni svet s one strane rešetaka; baš bi ono drvo dobro došlo za malo jutarnje gimnastike; oh, kako mami onaj komadić plavog neba... A tek leptiri – to krilato cveće! Kako bi se Vanja slatko igrala sa njima! Ali, kad god zatrese rešetke svog kaveza, ne bi li ih makar malčice pomerila, kazne je mlazom hladne vode. Katkad je udare metalnom šipkom; kada je previše živahna, oko ruku i nogu stave joj okove i lance. U svetu Majmuna Koji Hodaju Uspravno, orangutani su žive igračke.

Šumska devojčica često sanja neko čudesno mesto, prepuno drveća. U snu vidi lišće, korenje, travčice, pečurke i cvetove neobičnih oblika. Čak može omirisati zreli plod sočne, divlje smokve. Može čuti jutarnje zvižduke gibona, i hor tropskih ptica-pevačica.

U snu, Vanja putuje na leđima svoje majke i obuhvata, jednim jedinim pogledom: buljooke avetinjake koji svojim blistavim očima vrebaju kolonije mrava, milione sitnih buba koje na svojim nožicama raznose polen penjačica i tropskih lijana... Drveće širi grane u slojevite svodove, gore, u visinu... Mlado lišće niče iz svake pukotine drveta, iz svake zemljine pore... Put ispresecan svetlucavim mrežama velikih paukova i džinovskih paprati... Zelene zavese isprepletenih lijana, mangrova i puzavica. Zatim kišu, pa sunce, i opet kišu... Kišne kapi, koje su se zadržale na lišću, i presijavaju se u hiljadama boja, polako klize, da bi se naglo otisnule na dole i, uz poznati zvuk, raspršile u stotine manjih.

Ona sluti da je to beskonačna šuma iz koje je potekla, ali se više ne seća tako jasno kao nekad. Pamti neki davnašnji oštri prasak, koji je trgao iz sna na ležaju u krošnji smokve. Toliko se bila uplašila da je pritisnula svoje telo uz majčino. Ali, majka je čudno spavala, opuštenih udova i glave zabačene unazad. Oči su joj bile širom otvorene, kao i usta, mada nije ispuštala ni glasa. Na čelu joj se širila crvena mrlja.

Vanja nije znala zašto majka ćuti, ali miris koji je dopirao od njenog mlitavog tela bio je nepoznat i zastrašujući.

Nečije ruke su je skinule sa drveta. Zatim su je stavili u neku malu, drvenu kutiju. Putovala je i truckala celu večnost. Bila je u mraku, a ono malo svetla što je dopiralo kroz uske proreze, nije joj omogućavalo da vidi gde se nalazi.

Posle nekog vremena, truckanje je prestalo. Izvadili su je, prevrtali, istezali joj udove, pljeskali po stomaku. Primetila je da jedan od tih Majmuna Koji Hodaju Uspravno ima oči boje šumske trave. Ali, kada je htela da ga dodirne, pokazao joj je velike, bele zube. Vanja se povukla u ćošak. «Zašto se kezi? Šta sam loše učinila?» upitala se.

Zatim su je odveli u neku prostoriju sa veštačkim panjem u sredini, ispustom za vodu i rešetkastom pregradom koja se, po potrebi, dizala, i vodila u otvoreni deo. Odmah je pohitala ka panju i dugačkim rukama obuhvatila stablo. Međutim, ono je bilo bezmirisno; na njemu nije bilo ni grana, ni plodova, ni lišća, ni mušica, guštera, kljunorožaca, pa čak ni alavih harzi...

Posle nekog vremena šetkanja zaključila je da, odakle god da krene, uvek stiže na isto mesto. Ovde nije bilo ničeg zanimljivog za istraživanje, a prepreke su bile od suviše gustog materijala

da bi kroz njih mogla proći. A kada bi se ljudi potrudili da razumeju Vanjin pogled, shvatili bi da se, iza tog ljupkog sjaja u očima, kriju suze – nalik ljudskim – koje su izraz nemoći, bola i čežnje. Gurala ih je rukama i nogama, ali se one nisu nimalo pomerile. Par puta ih je udarila glavom, ali od toga ju je glava samo bolela.

Uveče, kada se spustio mrak, čula je žamor nekih ptica, riku zveri, jauke, plač... Popela se na panj i zanjihala telo, u ritmu levo-desno, levo-desno... Ljuljuškanje je bilo siguran način da se smiri i zaspi.

Tako Vanja provodi već godinu za godinom. Prošlo je mnogo dana otkako je pojela poslednju zrelu smokvu. Osim svoje majke (koju više i ne pamti), nikada više nije srela drugog orangutana. U Vanjinom snu, šuma je prelepa i topla; na javi, međutim, nikada se ni bi usudila da u nju ponovo kroči. Ona više ne pripada svom zavičaju. Ako bi se ikada, kojim slučajem, vratila, morala bi prethodno da prođe pravu skautsku obuku za preživljavanje.

Da je mogla razumeti ljudski govor, Vanju bi užasnulo saznanje da se njena mama više nikada neće probuditi, kao i mnoge druge majke orangutana koje su ostale mrtve u krošnjama tog istog dana, u toj istoj šumi, kada su Vanju oteli iz njenog doma. Razumela bi i da čovekove zelene oči nemaju ni trunke lepote koju ima šumsko lišće.

A kada bi se ljudi potrudili da razumeju Vanjin pogled, shvatili bi da se, iza tog ljupkog sjaja u očima, kriju suze – nalik ljudskim – koje su izraz nemoći, bola i čežnje.

Čežnje za makar jednim, jedinim drvetom i ponekim dodirom.